„БРАНИК" ИЗЛАЗИ
пет пута на недељу.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију.
А РУКОПИСИ
уредништву „Бранка" у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ"
За Угарску Србију, Црну Гору и др. стране земље

на годину	К 34·—	46·—	дин.
на по године	К 17·—	23·—	„
на чет. „	К 8·50	11.50	„

Поједини бројеви стају 12 пот.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова

Уредништво и администрација „Бранка" налази се у кући А. Пајевића у Дунавској ул. бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 188. У Новом Саду, у среду 19. септембра (2. октобра) 1912. Година XXVIII

На прагу рата с Турском.

— Бугарска, Србија, Црна Гора и Грчка су мобилизирале своју војску. — Турска довлачи војску на границу. — Одлазак српских војника на позиције. —

(ТЕЛЕГРАМИ »БРАНИКУ«).

Софија, 17. септембра. (Стигао у 9 сати у вече.) Услед алармантних вести, које су стигле последња два дана о том, да се у околини Једрена и на бугарској граници искупља велика турска војска, бугарска влада — да би сусрела сваку евентуалност — приморана је, да **данас прогласи мобилизацију бугарске војске**.

Београд, 17. септембра. (Стигао у 9 сати у вече.) Краљ Петар је данас после подне **потписао указ**, којим се **наређује општа мобилизација српске војске**. Народна Скупштина је сазвана за 21. септембар (4. октобар) о. год.

Београд, 18. септембра. *(Од нашег извештача.)* Код нас се од пре два дана тајно врши мобилизација наше војске. **Трупе иду на своја ратна зборишта** т. ј. на место, са кога ће по потреби најлакше и најбрже извршити концентрацију своју. Сви озбиљнији људи држе, да је ово *само парирање* ономе, што Турци у Турској чине, али до озбиљних заплета да не ће доћи. Ипак се сваког дана позивају нови и нови војни обвезници и резервисте.

Балкан и руска дипломатија.

Непријатељи Русије, и кад *хвале* Русију, хоће да јој *шкоде* баш на оној страни, где је најосетљивија. Данас, услед велике кризе на Балкану непријатељи Русије пуни су хвале за држање Русије, што она заузима положај *за одржање мира*, пошто својим моћним упливом на мале хришћанске државе упућује исте, да се држе мирно и да *не заподевају* кавгу са Турском. Баш је пре неколико дана главом министар спољних послова наше монархије гроф Берхтолд у делегацијама одавао ту хвалу Русији, па они затуцани непријатељи Русије у Бечу, они познати аустријски државници, који воде непријатељску политику на Балкану против Русије, ти су баш у велико одобравали велике хвале Русији, што их је гроф Берхтолд обилато одавао Русији. На велике припреме, које чине хришћанске државе на Балкану, па кад је баш при једној седници аустријске делегације пукао глас, да је Бугарска огласила рат Турској, ти аустријски државници ударише у један глас: Русијо, *спасавај*, да се одржи мир на Балкану!

Наравно, да те велике хвале у Бечу према Русији у велико *компромитују*, доводе у рђав глас Русију у очима хришћанских народа на Балкану. То је, разуме се, сасвим у интересу непријатеља Русијиних, јер ти непријатељи Русије могу да казују хришћанским народима на Балкану: ево, упознајте, ко вам је непријатељ! Нисмо вам ми тако велики непријатељи, него вам је највећи непријатељ Русија, која стоји на челу свију оних, што *не ће* ваше ослобођење, а не ће ваше ослобођење с тога, што за сада још не може да Балкан подвргне својој власти.

Ово није ништа друго, до ли *дражење* хришћанских народа на Балкану *против* Русије.

Но јасна је ствар, да Русија није никад била и не може бити непријатељ хришћанским народима на Балкану. То доказују оне неизмерне жртве, које је Русија приносила у интересу хришћанских народа на Балкану. Није ли Русија још год. 1770. водила страшан рат против Турске, кад је код *Чесме* уништила турску флоту? Није ли Русија притицала у помоћ *Карађорђу* све дотле, док Наполеон год. 1812. није хтео да уништи Русију, па није ли Русија одлучила независност Грчке, кад је *Дибич-Забалкански* прешао Балкан те са руском војском дошао пред *Једрене*? Није ли Русија баш у интересу хришћана на Балкану — као што је то проглас цара Николе I. год. 1853. изреком казао — предузела огроман рат у *Криму*, где је читава Европа напала Русију а бранила Турску, па није ли Русија као побеђена у Криму била принуђена, да у Париском Уговору год. 1856. пристане на *ограничење* своје флоте на Црном Мору? На послетку није ли опет Русија год. 1877. и год. 1878. поводом пораза *Србије код Бунишса* предузела онај велики рат, у којем су руске трупе дошле баш пред *видике самога Цариграда*, што је Русију стало 100.000 руских војника и *милијарду* новаца? Па је Русија у Берлинском Уговору од године 1878. опет имала велесиле против себе, те је наша монархија могла заузети *Босну и Херцеговину*.

Русија је за хришћане на Балкану ужасне жртве поднела, *а без икакве непосредне користи* за себе. За исто време је Русија уз много мање жртава *заузела готово пола Азије*. Саградила је огромну *сибирску железницу*, па продрла на Далеки Исток чак до *Тихога Окејана*, док није због свога брзога продирања у Азију поражена у јапанском рату, омаловажавајући снагу *Јапана* као азијатске државе, а не слутећи, да ће јапански рат у неку руку бити рат против Енглеске.

И то је оно, што је ових дана у аустријској делегацији вођа чешкога народа др. *Крамарж* у свом говору врло згодно и истинито рекао, наиме, да се Русија још *мора опорављати* од јапанскога рата, те данас Русија сву *тежину* своје политике мора стављати на подизање своје *привредне снаге*, која се баш у Азији развија на врло успешан начин, што разјашњава и брзо подизање руских финансија. С тога и многи руски државници стоје на том становишту, да је Балкан Русију свагда великих жртава стајао без икаквих користи, дочим су ратови Русије у Азији, стали много *мање* жртава, а доносила много веће користи. Па и пораз у јапанском рату Русија је могла брзо исправити, што се споразумела са Енглеском. Тиме се *разјашњава и то, што је руска дипломатија доста охладнела према Балкану*.

Но ако је руска дипломатија охладнела према Балкану, није охладнео руски народ, није охладнео руски цар. Помоћ Балкану, то је *национално предање руског народа*. Па је у Русији остало као неко предање, кад је руски цар Александар II. године 1867. словенске госте из свију словенских племена поводом свесловенскога конгреса у Москви примио у својој царској палати у Петрограду те их поздравио као: *госте руског народа*.

Међутим, данас руска дипломатија није више оно, што је некад била. Некад је руска дипломатија била врло вешта, можда највештија у Европи, али *није* била руска национална, као данас. Немачки племићи из Курландије и Финландије нису имали руског националног осећаја. Тек са покојним кнезом *Горчаковом* почиње права руска дипломатија, иако у тој руској дипломатији чешће бивају дипломатске омашке. Тако славни *Неселрод* као министар спољашњих послова, иако је био Немац, не би био никад учинио ону глупост, коју је учинио *Извољски* у погледу Босне и Херцеговине у свом разговору са пок. грофом *Ерентталом*.

Но да су данашњи руски дипломати *руског порекла* дорасли свом позиву као некад Неселрод, Поцо ди Борго и т. д., доказује баш данашњи министар спољних послова: *Сазанов*. Руски министар спољних послова Сазанов боравио је пет дана у Енглеској. Из Лондона отишао је у *Балморал*, у Шкотској, где се у овај мах налази енглески краљ *Ђорђе*, па је *Сазанов* у двору краља Ђорђа постао његов гост — ретко одликовање! У Балморал дошао је и енглески министар спољних послова: Едвард *Греј*, те су оба министра у присутности краља Ђорђа конферисали. Сва је прилика, да су конферисали колико у погледу Балкана, толико и у погледу важнога међусобнога положаја у Азији. Русија после јапанскога рата има врло важан уговор са Енглеском у погледу *свију* питања у Азији. А међу ова питања спада и *перзијско питање*, у погледу којега питања је интересована Немачка због багдадске железнице. Русија у сваком свом питању у Европи мора свагда осигурати и свој положај у Азији. Да је тога било, не би било никад дошло до јапанскога рата. А сва је прилика, да је *Сазанов* положај Русије на основу уговора са Енглеском још боље утврдио. А наравно, да таме Русија добија слободније руке на Балкану. Па то чини нам се, да је и био предмет конферисања Сазанова са Грејом у Балморалу, јер да Бугарска и Србија немају навеснога *наслона*, не би се одлучиле на *мобилизацију*. А изгледа, чим би наша војска хтела прећи у Београд, да би се *створила одељења француске и енглеске флоте на Јадранском Мору* и уништиле би аустријску флоту, те заузеле Трст и читаву Далмацију.

Али се наша монархија нада, да Русија у овај мах жели *избећи*, да дође до рата због Балкана, јер би свагда као и до сад Русија ради хришћана на Балкану морала *подметнути своја леђа*. Па је према томе врло појмљиво, да наша монархија држи, да руска дипломатија ради на том, да одржи мир на Балкану.

Али и та руска дипломатија при данашњем положају на Балкану увиђа, да је одржање status-a quo постала *бесмислица*, као што су бесмислица *наде за какве реформе у Турској*.

Прошло је *педесет и шест година*, од кад је 18. фебруара 1856. услед кримскога рата султан *Абдул Меџид* издао познати *Хат-И-Хумајун*, у којем је на најсвечанији начин и позивајући се на Алаха пред заступницима западних велесила, које су за Турску водиле рат против Русије, подарио хришћанима свога царства *равноправност, па опширно и у свима појединостима означио* **реформе**, *које се у турској царевини* **морају** *спровести*. Па шта је било? *Никад ништа*. Нема ни данас трага о реформама. Па и реформе, које су обећали *Младотурци*, нису ништа друго биле, него *опсенарство*. Младотурци хтели су „*ото-*

манизирање“ хришћана, а не реформе.

Данас је јасна ствар, да наде у *реформе* у Турској јесу права *бесмислица*. У Турској мора доћи до *прелома*. Хришћанске државе: Бугарска, Србија, Црна Гора и Грчка *ступају у савез* против Турске. Ако се ове државе *уздају, да ће изаћи на крај са Турском*, шта може против тога имати Европа? *Нека Европа*, нека и Тројни *Савез* и Тројни *Споразум пусте балканске државе, нека на свој ризик сврше своју ствар са Турском.*

Ако ово европске велесиле *усвоје, то онда* **нема и не може бити европскога рата**. А руски дипломати неће показати толику ревност за одржање мира на Балкану, као што се то мисли у Бечу, па се у руској дипломатији не ће више обновити она глупост *Извољскога* са Босном и Херцеговином, коју је „издипломатисао“ са пок. грофом *Еренталом*.

△

Прослава у Херцег-Босни.

— Десетогодишњица »Просвјете«. —

(Свршетак.)

Свечана Поворка. Око 11 сати пре подне кренула је ова поворка, вођена од *тежака*. За њима дубровачка грађанска музика, која је лепом свирком својом разигравала млађана срца. После је долазила »Слога“, а за њом мили гости, изасланици из Босне и Херцеговине, па сарајевске корпорације: Добротворна Задруга Српкиња, Побратимство, Занатлијско Удружење, Трговачка Омладина, Просвјета, Привреда, Савез Задруга, Свештеничко Удружење и Учитељско Удружење. И опет поворка тежака — доказ, да се села дижу и буде, па музика Душана Силног, која је разигравала срца наших Соколова, који ступаху за њом. И браћа Соколи *муслиманске* вере нађоше се међу браћом својом. Диван и најречитији доказ о томе, како се уједно стичу и слажу једне мисли и једне жеље. Још се у низу ове поворке нађоше и Побратими — да хармонија буде потпуна. Свет је поворку поздрављао срдачно и весело, усхићено и одушевљено. Раздрагност је била неизмерна.

Приређен је и **банкет**. На банкету је било до 500 особа. Зимска башта хотела »Европе“ бејаше врло укусно декорисана. Расположење међу гостима изврсно. Прву здравицу изрекао је песник А. *Шантић* ветерану српске науке Стојану *Новаковићу*. Још је наздрављао Свет. *Ђоровић*, Душан *Васиљевић*, др. Тих. *Остојић*, Смајилага *Ђемаловић*, Ст. *Кобасица*. Др. Ник. *Стојановић* позвао је присутне, да се сете »Просвјете« и **часом се сакупи 7000 круна**. Највише приложише Глиг. М. *Јефтановић* и Перо *Стокановић*.

Одржана је надаље *велика народна свечаност* у »Друштвеном Дому« и ту је представљен „Хајдук Вељко“, а гуслар *Перуновић* је оживљавао у присутнима успомене из старих времена нашега народа.

Комерс, који је био приређен првога дана, навукао је толико народа, да су се многи повратили својим кућама, јер не беше места. На комерсу били су изасланици културних друштава из Србије, бивше Војводине, Далмације, Босне и Херцеговине. Присутни беху бивши српски министар-председник Љуба *Стојановић*, Глигорије *Јефтановић*, В. *Шола*, председник сабора, г. *Сарић*, председник „Гајрета“, затим народни посланик г. *Мехмедбашић*, г. пл. *Ванцаш*, г. др. Н. *Мандић* са супругом, одељни предстојник г. др. Т. *Зуруник* и др. Соколска музика из Београда вршила је своју дужност најтачније, а соло-певање г. г. Косте *Травња* и дра Богдана *Видовића* беше за присутне право уживање. И »Слога« је задужила публику признањем, а заслужни коровођа доказао је, да је дорастао своме позиву. Игранка је трајала до зоре беле.

Други дан прославе била је **соколска поворка**, која је уз пратњу музике вођена на игралиште, где су развили своје заставе Соколи из Тузле и из Брчке и освештали соколску заставу. Говоре, пуне одушевљења, изрекоше том приликом г. г. др. Војислав *Бесаровић* и професор Јоца *Живановић*.

Приређен је био и II. банкет, **банкет Срба грађана**, који је такође имао огроман број гостију. Значајну здравицу је сада изрекао г. Глигорије М. *Јефтановић*, коју дословце доносимо. Он рече:

„Поштована Господо, Госпође и Госпођице! Знам, да говорим из дубине душе и срца свију Сарајлија, када дајем израза нашој неизмјерној радости — што у нашој средини имамо тако многобројних Срба и Српкиња из свих крајева, када их све редом, и оне који су овдје и који нијесу могли доћи на овај састанак, најсрдачније могу поздравити. Добро нам дошли, мила браћо и драге сестре!

Што смо могли и можемо пружити, пуним срце и душом чинимо и молимо, да нам нико не замјери, ако није све испало, како би жељели, па је превазишло границе наше могућности.

Први је пут, да Сарајево у својој средини прима овако одличне и многобројне Србе и Српкиње из свих крајева = али се надамо, да неће бити ово пошљедни пут него да ћете нам још више пута и што чешће долазити.

Нећу нарочито да истичем повод, који је Вас и нас овдје сада искупио, о томе је до сада било доста ријечи и молимо Вас за будуће, када буде других разних повода, који ће нам сви добро доћи, да нам дођете, да се видимо, да се увјерите о нашем напретку, који смо получили на свима пољима јавнога рада од год. 1896., када смо прије 16 година путем црквено школских општина отпочели наш српско-народни покрет за наш језик, име и просвјету.

А што се одавно знало, о томе сте се и Ви сви, драга браћо, могли сада увјерити, да кад се хоће да се виде и састану, Београђани, Цетињани, Дубровчани, Загрепчани, Новосађани, Скопљани и Сарајлије, да се упознају, братски поздраве и приближе, и да једно другом изађу на сусрет, да баш наше лијепо Сарајево лежи у средини, да је оно свима најзгодније и најближе, да оно лежи управо у средишту наших једноплеменика, и ми очекујемо да ћете то и Ви увидјети и радо нам опет доћи, када Вас будемо умолили и позвали да дођете.

У то име још једном „добро нам дошли“ и још много пута у будућности долазили. Живили сви наши мили гости!“

Овај је говор бурно поздрављен. Још је значајна реч г. проте *Божића* о дужностима свештеника према народу, па реч Србина муслиманина г. Смаил бега *Шарића* о поздравима Соколова са муслиманске стране и о потреби заједничког споразума и братскога рада; г. др. Лаза *Поповић* говорио је о соколској идеји међу Србима, г. Јово *Пешут* о антиалкохоличком покрету, г. др. Стјепо *Кнежевић* о српској босанској омладини и г. Н. *Кашиковић* о тешкој борби, која је вођена за 16 година, сетивши се и опет првака у тој борби, а на првом месту г. Глигорија М. *Јефтановића*. (Бурно клицање: Живио Јефтановић!)

Предсједник братског муслиманског друштва »Гајрет« г. *Сарић* изговорио је овај говор:

»Као предсједник »Гајрета« најлепше захваљујући на ријечима, којима је поздрављен „Гајрет“ на овој великој народној слави и свечаности, желим да друштво »Просвјета« у будућности развије пуно јаче и снажније свој рад и своју мисао. Развој и напредак »Просвјете« значи исто, што и напредак „Гајрета“, јер су то двије наше установе са истим циљем и задатком, које су поникле из наших културних потреба. И видећи у снази „Просвјете“ снагу и јачање наше заједнице и остварење заједничког нам идеала — да се културно ујединимо, довикујем: да живи „Просвјета“!«

Око 3 сата после подне дошла је на ред **јавна вежба Соколова**. На вежбалишту непрегледна множина света. Крепки глас брата *Жакуле* зачу се и постројени редови извађаху вежбе. Сложно и правилно кретање и извађање вежби, па еластична снага млађан х наших Соколова доводила нас је до удивљења. Мишљасмо да гледамо несломиву снагу Милоша и Марка, Косанчића, Топлице и других Јунака и витезова српских. Било је то право уживање, а чујаху се повици: „Благо мајци, која их је родила“!

И **народно веселе** испало је на опће задовољство. У врту Филиповића брујало је веселе, жамор, а свачија душа беше испуњена неком небичном топлином. Коријандоли и серпентине обасипаху дивна лица босанских лепотица, а одмора нађе свако у павиљону шампањца, цвећа, у бифету и др. Веселе је потрајало до у касну ноћ.

Још само нешто о

„ревности“ сарајевске полиције На прославу у Сарајево отишао је и познати пријатељ народног просвећивања, г. Живојин О. *Дачић*. Овај заслужни муж врши у народу апостолско посланство тиме, што ванредном речитошћу шири и негује у народу нашем на свим крајевима, где га има, љубав к *писмености* и *просвети*. Он је професор и уредник у — *Београду*. То је већ било доста »ревној« сарајевској полицији, па да у њему нађе опасна човека. И она збиља нађе за добро да овога човека **изагна** из Босне и Херцеговине. Он је приспео у Сарајево у петак на вечер, а већ у суботу рано примио је писмени налог, да *има одмах напустити Босну и Херцеговину*!! Заузеше се за њега први људи у Сарајеву, али све узалуд. Он је морао напустити Сарајево, те је у суботу отпутовао у пратњи г. Боже *Радуловића* из Лознице. До станице га испратише г. г. др. Живко *Ђежић* и Стјепо *Кобасица*.

Заиста непојмљиво, да се полиција може поплашити и онакових људи, који нису политички „агитатори“, већ мирни културни радници.

Како се види, сарајевска полиција изазива Србе на све могуће начине, па је и сада покушала, да овако величанствену славу Србима помути овим својим непромишљеним чином, али: „Иде време, носи бреме“! Биће о томе крупна разговора — у своје време. Запитаће се, да ли је полиција плаћена за то, да нам у најсвечанијим приликама наноси увреде.

Да забележимо још један испад са стране полиције.

Она је *забранила* Сарајевском Муслиманском Соколу, да корпоративно учествује у нашој прослави. Тај свој корак мотивисала је тим, што тобож братски нам Муслимански Соко нема још потврђених правила. Али та се мотивација обара чињеницом, да је исто друштво корпоративно суделовало приликом рамазанских празника, па то није ником сметало. Биће, дакле, други узрок овој ускрати; ми тај узрок и знамо, само се каже. Али запамтите, ви силни, да се ми „страха вашега не бојимо, јер је с нама Бог“!

Иначе је био *ред изврстан*. Око 25.000 људи учествовало је у прослави, нигде забуне, нигде ма и најмање препирке.

Велики значај ове прославе схватило је велико и мало, па је свако настојао, да допринесе са своје стране ма и мрвичак само на олтар слоге и зарад лепа споразума, којему се диве наши суграђани Несрби.

Тако је прошла значајна ова прослава, која приређивачима у истину служи на част, а целом српском народу на понос и утеху.

Србин Босанац.

Као у доба инквизиције!

— Како се са Србима у Турској поступа. —

Под тим насловом доноси „Цетињски Вјесник“ овај чланак о грозотама, које турски дивљаци врше над Србима:

„За вријеме покоља Срба у беранској нахији насиља турска била су на врхунцу. Шта се све онда није радило са јадним Србима! Нови јаничари надмашавали су старе. Мало им је било, што су под нож и угарак ставили све, што им је до руку дошло, него су најобјесније на жене и нејач ударали. Жене су водили у ропство, силовали их и најбездушније злостављали, а нејач су гровно пиштили: **Неодраслој мушкој дјеци сјекли су полне удове на најсвирепије начине, откидали им мошнице** и остављали их да у најгрознијим мукама душу испуштају. Над неодраслом женском дјецом своју животињску похоту су задовољавали.

Па **и дан данји није ништа боље**. Најновији догађаји то најбоље потврђују.

Само неколико примјера:

У тетовском селу Копаници Арнаутин Шабан нагони сељаке, да му бесплатно аргатују. И сиротни Срби морали су да му довлаче материјал за кућу. **Двојица Срба** нијесу имали волове, и онда је **њих у кола упрегао и кундаком гонио да вуку**. И док су се јадни људи превијали од билова и терета, други су зулумћари у томе налазили задовољства и насладе!

Призренском селу Живиљану одузели су зулумћари воду и тако сељаци скапавају без воде.

Павлу **Здравковићу** из Пасјег Потока, кад није могао да зулумћарима да онолико новаца, колико су од њега тражили, **понијели су из куће дијете заједно с** колијевком.

Многе куће су **гасом полили и запалили** и кад су укућани појурили да животе спасавају, зулумћари су их **из засједе све побили**. Такав је случај био, између осталог, и у Табановцу.

Па ни по самим варошима Срби нијесу сигурни. Њих у сред бијела дана зулумћари нападају, пљачкају и прште. Таквих случаја има много у Призрену и у Пећи, као и по другим мјестима.

Као што се види, доба инквизиције враћа се.“

Опасно стање на Балканском Полуострву.

— Устанак Малисора. —

О устанку Малисора има »Цетињски Вјесник« у свом 73. бр. од 12. (25.) о. м. ове извештаје:

Подгорица, 7. септембра. — Сада стигоше два низама, који су прошле ноћи пребјегли с Дечића. Кажу, да је пошљедних десет дана *погинуло осам официра*, међу њима и Афтораим ефенди, командир чете, у којој су били ова два бјегунца, а у бој са Трабојинцима код Ћафкише. Њихова чета имала је стотину и шесдесет војника, од којих су већ *стотину изгинули*. Међу војницима у Тузи и околним позицијама настало је незадовољство, које узима све већег маха, јер им помоћи нема још ни од куда. Уређености нема никакве; све је обезглављено, а хране се искључиво пексимитима. На Дечићу, као њиховој најважнијој позицији, налазе се само три мала и врло слаба брдска топа, којима не могу да даду никакав јачи отпор при нападају усташа.

У бој на Планиници од 31. августа тешко је рањен унук Дервиш-пашин, који је у рангу поручника.

Најновији телеграми гласе:

Подгорица, 12. септембра. — прошлу суботу у ноћу успјели су три стотине башибозука из Скадра искрцати се код Грабовнице и непримјетно, дуж саме наше границе, доћи у Тузи, гдје су сви преобучени у низамску робу.

9. септембра било је омање препуцавање у близини Диноше, и 10. и. м. с Врањске Горе пуцали су топови у правцу Малог Матагужа, гдје су гранате пуцале. Низами су гађали неколико усташа, које су били опазили у близини Матагужа, али безуспјешно.

Плавница, 10. септембра. — Данас су усташи, прикривени више Грабовнице, дочекали двије лађе башибозука, који су ишли у помоћ опсједнутијема. Било их је више од стотине. *Сви* су *поубијани* и *заробљени*. Отет је тајин и муниција а лађе уништене ватром.

Подгорица, 12. септембра. Приликом искрцавања башибозука *Малисори* су *убили 70 башибозука, заробили 33*, а *девет турских лађа потопили* заједно с муницијом и тајином.

Подгорица, 12. септембра. Непримјетно пропуштених три стотине башибозука, који су дошли у Тузи, опаметили су усташе, те су послије тога одмах заузели позиције око Грабовнице. На 10. септембра у самом сумраку прикрадало се од Скадра пут Грабовнице девет лађа са педесет низама и четрдесет башибозука и са великом количином муниције и таина (брашна, ориза, пшенице, пексимита, војничке робе и др.). Усташи су их опазали и одмах се разредили, заузевши осигуране позиције. Чим су се лађе привукле крају, усташи су осули плотунску ватру из пушака и *пошукли* тачно 57 *што аскера*, а што *башибозука*; остатак од тридесет и три *предали су се* усташима. Знак предаје била им је привезана марама на бајонету пушке. *Свих девет лађа су поништене и утопљене.* У пошљедњој лађи било је дванајест коња, који су подављени. Од шесдесет усташа, који су учествовали у овом сукобу, није било *ниједног* ни по прсту *рањеног*, а одузели су већу количину Маузерових пушака и муниције.

Као што се види, Арбанаси Малисори задају Турцима љуте невоље и срамне поразе.

Политички преглед.

— **Договори у Балморалу.** О договорима у Балморалу јавља „Евенинг Стандард“, како су последњих дана између Сазанова и Греја *претресене све фазе из спољне политике.* Присутност опозицијоног вође Бонар-Лоу-а даје конференцији тој много јаче значење. Сигурно је, да је *постигнут споразум о Персији* и да су интересне сфере обојих земаља за будуће тачно означене. Споразумно је утврђено, *да се о томе не пушта глас у јавности.*

Биће да је преговарано и о стању на Балкану и да се једино чврстом држању Енглеске и Русије има да захвали, што мир није поремећен.

Још би исти лист хтео и то да зна, како су чињени покушаји, који иду за тим, да Италију отргну из савеза са Немачком и Аустро-Угарском.

— **Борба око Триполиса.** Дана 16. (29.) септембра навршила се година, од како је Италија објавила рат Турској. На неколико дана пре тога затражено је од Порте ултиматумом, да у најкраћем времену изјави престанак на окупацију Триполиса и Киренајке, док ће Италија Порти у замену за то гарантирати за status quo на Балканском Полуострву. Неповољан одговор на ово довео је до рата, који је Италија 16. (29.) септембра после подне Турској објавила преко свога посланика у Цариграду. Нико није тада могао помишљати, да би рат дуже потрајао, а најмање да би се отегао на годину дана. На то се није могло помишљати већ и с тога, што је Италија била спремна и имала у приправности за одасланье у Триполис јаки кор, који би имао за задаћу, да Триполис окупира, и што ојачаној војсци и потпуно приправној ратној флоти, како на мору, тако и на суву стајаше противник бројно много слабији. Слаб турски отпор, којему као да је мањкала озбиљност, могао је за часак завести италијанску војску, која бијаше на сувом, у њој пробудити уверење, да нема међу Турцима више оне тврде воље за борбу и онога војничкога јунаштва, које је Турцима и Арапима својствено. Али нуто јада! Крајем октобра нападоше Турци и Арапи Италијанце и изненадише их својим великим успесима. Док Италијанцима не стиже појачање, прогонише их Турци, да очисте заузета подручја, а Италијанци бише упућени само на одбрану. Тек после борбе од неколико месеци, кад је италијанска окупацијона војска бројала на 100.000 и када је подигла знатна утврђења, успела је, да се одбрани од непријатеља, да опет заузме у октобру изгубљене позиције и да настави напредовање дижући фортице на окупираном земљишту. То земљиште се пружа од залива код Макабеса (близу тунисске границе) до области Тобрук (укључиво), камо су све тачке на обали, које имају важности у погледу војничком или културном, поседнуте јаком војском, те се ове тачке већ данас могу сматрати као посед италијански, а те су: Хомс, Бенгази и Дерна. Уза то је Италија посела острво Родос и друга нека мања острва у Архипелагу, па је тим јаче учвршћена у својим позицијама и јаче се приближила извршењу својих планова. Па иако Италија није дошла до даљих крајева и унутрашњости Триполитаније, она је ипак бар за почетак снагом својом доследно спровађала своју замисао и она данас стоји чврсто на афричком земљишту.

— **Концентрисање француске флоте у Средиземном Мору.** Париски сарадник туринске „Стампе“ примљен је јуче од Поенкаре-а, који му између осталога рече: Концентрисање наше флоте у Средоземном Мору не зависи од нашег одношаја према Тројном Споразуму. Оно се тиче само војничких веза, које настају са Тунисом, Алжиром и Мароком. Ни у којем случају није то концентрисање уперено против ваше земље и ми одбијамо енергично сваку помисао на сукоб са Италијом. Будите уверени, да ми не тражимо, да Италија иступи из Тројнога Савеза. Сваки народ иде оним путем, камо га упућују његови интереси, а ми ћемо искрено чувати пријатељство према Италији.

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 18. септембра 1912.

— **Лекарски збор Хрватске и Славоније против вештака у Јукићевом процесу.** „Речком Новом Листу“ јављају из Загреба у петак 14. (27.) о. м.: Вечерас је одржана редовита месечна седница збора лечника краљевина Хрватске и Славоније. Након што су обављени редовити послови, реферирао је један лечник *о поступку вештака у парници Јукић.* У опширном говору доказао је, да су вештаци **пригодом расправе поступали неозбиљно, несавесно и недостојно медицинске знаности.** Након реферата развила се дебата, у којој су узели реч многи угледни лечници из Загреба, те је прихваћена једногласно следећа резолуција:

Збор лечника краљевина Хрватске, Славоније и Далмације, саслушав на данашњој својој седници реферат у ствари поступка лечничких вештака у парници Јукић, створио је једногласно овај закључак:

1. Да судбени вештаци у парници Јукић нису у овом случају повели истраженья и прегледања оном тачношћу, савесношћу и објективношћу, како то захтевају норме медицинске знаности.

2. Овакав поступак оних вештака кадар је у очима стручњака наших и страних, као и у очима лајика ослабити и понизити углед хрватских лечника.

3. С тога збор лечника у обрану медицинске науке и лечничког слалежа **осуђује** њихов и сваки слични поступак.

Седници је присуствовало 60 лечника, те је закључак прихваћен једногласно и са контра-пробом.

— **Сегединска српска правосл. црквена певачка дружина** приређује дана 23. септембра (6. октобра) 1912. године у дворани »Хотел Европе“ у корист своје благајне забаву са игранком. Добровољни прилози примају се са захвалношћу, а шаљу се на адресу: Милан Кујић Сегедин, (Somogyi utca). Збором управља г. Андреј Сомер, проф. музичке школе. Распоред: I. део: 1. Кранчевић: »Кад пово сунце...“, са баритон-соло, пева мушки збор Сегединске српске православне црквене певачке дружине. 2. М. Нешић: »Невен коло“, свира тамбурашки збор Сегединске српске православне црквене певачке дружине. 3. Горонић: »Питаћеш ме...“, са баритон-соло, пева мушки збор Сегединске српске православне црквене певачке дружине. 4. „Смеса српских народних песама“, свира тамбурашки збор Сегединске српске православне црквене певачке дружине. 5. Бортњански: „Коњ славен“, пева мушки збор Сегединске српске православне црквене певачке дружине. 6. „Marche de la Maryne“, свира тамбурашки збор Сегединске српске православне црквене певачке дружине. 7. „Фантазија из Фауста“ извађа на виолини друштвени хоровођа, професор сегединске музичке школе г. Андреј Сомер. II. део: Игранка по утврђеном распореду.

НАЈНОВИЈЕ КЊИГЕ: *Приповетке Ги де Мопасана* (27 новела, лепо ув. К 3·50 *О друштвеном просвећивану, од Ђорђа Грујића,* лепо ув. К 1·60. — *О Немцима, од др М. Тривунца,* лепо ув. К 2·50. — *Дела Ђуре Јакшића,* у 4 књиге лепо ув. К 15·— Издавач: **Напредак — Земун.**

— **НА ЗНАЊЕ! Према већ оглашеној објави број нашег листа за четвртак не ће изићи!**

Новости са стране.

— **Осујећена превара.** Неки трговац Берихард *Гелман,* који је надлежан у Русији, предао је за Беловар три пакета робе, коју ће изнети на беловарски вашар идућега месеца. Он даде пакете извадити из магазина на железничкој станици у Беловару, али рецеписе случајно задржи код себе. Пошто је на вашару продао своју робу, пријави се 5. августа опет железничкој управи у Беловару, дакако с рецеписима и тражио је, да му се роба изда. Но пошто му је роба већ једаред издана, не могоше му је издати и по други пут. Гелман узе адвоката и обрати се казненом суду, но овај након спроведених извида а на темељу исказа сведока осуди краснога Гелмана на 6 месеци тамнице због прешкршаја, извршена покушајем на изведење преваре. Гелман је апелирао, али тешко да ће се помоћи.

Наше исељеничко питање

или

Шта нам је Америка дала и донела.

(Предавање Лазе Хорвата, секретара Савеза Српских Земљорадничких Задруга, на шеснаестом конгресу српских земљорадничких задруга, који је одржаван 18. и 19. септембра у Новој градишци.)

(Наставак.)

Браћо!

Најтеже пак и најстрашније зло, теже и страшније, можда, него икоје, јесте онај тешки злочин, што га својим неморалним, нечеститим животом и на себи и на потомству нашем у недоглед извршују тодаки наши људи, а нарочито наша омладина, трујући тамо у туђини и далеком свету чисту своју крв најгаднијим болестима и копајући тако гроб и нехотице себи, безбројним поколењима нашим и целом нашем народу, да и не спомињем страшне последице прекомерног пића за оне, који му се одају без мере и разума, и за потомство, којем они живот треба да даду.

Да ли ми себе, дакле, Америком дижемо, или њоме сами себе сахрањујемо? Где су ти милијуни, који разумном и далековидном једном народу могу дати накнаду за све те изређане народне губитке? Нама треба наш жив народ, а не туђи милијуни, а требамо га што више, јер у живом и многобројном народу нашем леже и снага наша, и милијуни наши, и наша будућност.

Последице исељавања тако су, браћо, верујте ми, страшне, да само неразуман може лудо и лакоумно да иде у туђ свет, да иде ни ради чега другог, до ли да онде ни за шта, ни за какву корист, већ напротив за потпуну пропаст своју, у највећем делу оставља здравље своје, снагу своју, век свој, па и живот, радећи најтеже, најпростије и најопасније послове, а код куће своје опет да раскопава своје рођено гнездо, или да га оставља на другом и на нејачи, која није кадра очувати га. Упамтите, што вам кажем: **Америка је гробница нашег народа, његово ново Косово, његова пропаст, а не спас.**

Можда ми не верујете још сасвим. Е па хајдете онда, да вас проведем кроз она села наша, из којих свет као луд срља у Америку, па да заједно прегледамо сав онај „беријет“ у њима, штоно им га је Америка дала и донела.

Да ли је, ено, онај, што је у њу пошао кров над главом да подигне, и подигао га? Није, него ено га, где се баш ово дана вратио кући, проводи се и скита се с оно мало новца, што га је донео; храни се по биртијама, пије најскупље вино, пуши најскупље цигаре, ужива што село упире очи у њега. Шта ће му кућа? И досад је био бескућник, па што не би био и одсад? Брига га баш много и за децу. Новац му је већ скоро на измаку, а чим га потроши, задужиће се наново и наново ће у Америку. Хоће ли икад видети још своје село, то Бог само знаде.

Да ли је онај, што је пошао дуг да одужи, и одужио га? Није ни клете потуре послао, није чак повратио ни оно, што је за пут узајмио, а пет је година већ у Америци. Заборавио је и на жену и на децу и оженио се другом. Жена и деца гладују. Ено, продаће му за дуг и последње јутро земље и онај кровичак над главом им.

Да ли је онај трећи прикупио земље, као што је замишљао? Није, већ је још и оно што је имао, у опасности. Жена му се проневаљалила. Троши као спахиница, а за то јој је мало све оно, што јој човек шаље, него се и задужује на све стране. Свила и кадифа шуште на њој, а ципеле шкрипе под њом. Не би тој дотекло ни царево благо, а некмоли оно, што јој човек шаље из Америке!

Ено, она тамо опет двоје деце што има: стотине је утукла, што их је добила од мужа, дуг није одужила и још задужила кров над главом, а човеку је лагала у писмима непрестано, како је сва кућа у благослову и благостању, откад је он отишао у Америку. Преудаје се, а деца пишите и пишу оцу: „Долази нам, бабо, одмах натраг, нана нам се преудала, а нас оставила!“

Знате ли ону, што сваке недеље по једно сéло и прéло држи, на које долази више званица него великом жупану? Ту су мушкацони, ту бонбони, ту јело сваке врсте, ту месо свакојако, ту пиво у флашама, ту је вино, ту су чак и свирци. А онај у Америци ради и ринта, пушта се 500 и 1000 стопа у утробу земљину, не види сунца ни белог дана, трује се отрованим зраком оним, и ни један, чујте, ни један једити минут није сигуран за свој живот.

Ено, она тамо баш данас добила новце из Америке и проводи се с неколико швалера. Гледајте је: враћа се из бирцуза кући трештена пијана. Тетура с торбом о рамену, која је пуна месине, каве, шећера и бог те пита чега све нема у њој.

Гле тамо она кућа, како је сва у корову и нечистоћи, а данас је и она продана. Да зна да прича, она би казала: Мој стари господар био је добар и чуваран, али шта је то вредило, кад му син није ваљао. Оставио му је мене, 15 ланаца земље и још готовог новца. Док је био малољетан, суд је држао све на окупу, а чим је он на ноге своје стао и узео све у своје руке, поче бекријати. За пар година спискао је све. Остасмо му још само ја и једна њива, коју је такођер продао, кад је у Америку полазио. Ево, баш данас стиже писмо жени му, да прода и мене, само да се дохвати старог краја жив. Сад аргатује на пустари другом.

Хоћете ли да вам и даље ређам! Држим, да би било сувишно, а и био би то један посао — без краја. А је ли, браћо, све то тако? Зар није сваки од вас у свом крају гледао и видео тако што и слично томе? А ко тек може исказати речима све оно зло, што је у Америци? Море мастила би требало за то, јер је живот скоро сваког нашег човека онде велика приповетка страшне његове пропасти.

Кад ми оданде помишљамо на Америку, ми само замишљамо да се тамо благо по сокацима згрће, а не мислимо на све оне несреће, које ће сваког без разлике пратити, док год се не домогне опет своје куће, ако је се уопште домогне.

Ко зна од оних наших Срба, који први пут полазе одавде, да иду онде на најтеже, најпростије и најопасније радове? Ко зна од њих, да ће им живот бити стално у опасности од оног часа, кад ногом стану на ону лађу, која ће их понети у свет, па све кроз цело време боравка њиховог у Америци, све док не угледају опет свој родни крај и своје село?

Кад би они знали, како су страшни рудокопи, и какви су они осећаји, који човека спопадају, кад зађе у утробу земљину стотинама стопа дубоко и какве му се мисли роје у памети тада, мислећи на свој завичај, на своју кућицу, на своју дечицу и на своје топло огњиште, никад, никад их Америка видела не би. Шта мислите, како смрт мора страшна бити у тим земљиним провалијама, а којом смрћу сваки дан гине у Америци и многи наш брат, а хиљаде и хиљаде осталих сваки трен може да снађе иста судбина? Јесте ли гледали оне кљасте и богаљасте, без руку, ногу, очију, снаге, живота, што се враћају сваки дан из те Америке, о којој се мисли, да се у њој долари лопатама згрћу, да су јој плотови кобасицама испреплетени и да у њој тече, као оно у Канану, мед и млеко? Гледали сте их сигурно. А знате ли, колико вам је таке браће тамо и колико ће их још бити? За какво би благо ико данас овде од нас дао своје очи, руке, ноге? А тамо све то, што нам је најдрагоценије и најдраже на свету, дајемо бадава, бадава, браћо. Јелте да је то страшно? И, јелте, да је крваво, и те како крваво сваки американски долар?

А зар је лакше онима у лева̂ницама жељеза пећи се или дизати с дана у дан терете таке, какве би тешко и марвинче поднело на себи? Или онима, што копају канале и стоје с дана у дан у води и у дубини по 10 и више метара? Или се пребијати и патити из дана у дан по градњама разних жељезничких пруга у најзабаченијим крајевима Америке? Или се потуцати по шумским радовима широм и дужом целе Америке као дивља зверка, далеко од свега на свету, где човеку, ако погине ил' умре, ни гаврани кости наћи не могу?

Узмите на ум, браћо, само пут одавде до Америке колики је, и онда, да је Америка већа од Европе ц[illegible] и да од Њујорка до многог места у [illegible]рици напри-

мер има више пута превалити, него ли од Њујорка до нас. Да човек иде по најсигурнијим и најутрвенијим путовима, па не би било чудо, да га шта на толиком простору задеси, а камо ли кад задеси несрећа нашег неписменог, неумешног Србина, који није у неким крајевима у животу свом даље од свог села или од ког суседног села ишао, а жељезнице никад ни видео није. Заиста имаду жене, сестре и матере право, што наричу за мужевима, браћом и синовима, кад их испраћају, као да их сахрањују, јер ни један, ни један једити, који пође, није збиља сигуран, да ће се и опет вратити натраг.

(Наставиће се.)

НОВИЈЕ.

Сарајево, 17. септембра. На конференцији, коју су јуче имале привремено удружене странке земаљског сабора, потписале су програм заједничког министра финансија Билинскога све саборске странке осим Срба, који нису хтели ни да дођу на ту конференцију. Влада се сада теши, да има потребну већину за „рад“ у сабору.

Цариград, 17. септембра. Турска је извршила мобилизацију митровачке и скопљанске дивизије »ради вежбе“, које ће десет дивизија турских имати шест недеља. Службена Турска пориче, да се турска војска мобилизира.

Цетиње, 17. септембра. Проноси се глас, да ће краљ Никола помиловати бившег министра-председника Андрију Радовића и у подгоричкој Јусовачи затворене му другове, осуђене због велеиздаје.

Цариград, 17. септембра. Под заповедништвом Есад-паше маршира 2500 војника према Скадру.

Солун, 17. септембра. Синоћ је извршен атентат бомбом, при чему је тумач немачког конзулата рањен. Ноћас је експлодирало још две бомбе, али не начиниле штете. Код цркве св. Димитрија нађена је паклена машина.

ТЕЛЕГРАМИ

УРЕДНИШТВУ »БРАНИКА«.

Пред рат на Балкану.

— Грчка и Црна Гора такође мобилишу. — Црногорци већ бију Турке. — Оглас рата Турској очекује се сваки час. —

Атина, 18. септембра. Услед опште мобилизације и узнемирујућег стања у Турској Грчка је у споразуму с осталим хришћанским државама на Балкану мобилисала сувоземну војску и убојну флоту.

Софија, 18. септембра. Овде се чује, да црногорска војска већ од јуче води борбу с турским трупама.

Неколико батаљона већ је упућено на границу. Војничке мере краљевине Бугарске запрепастиле су дипломатске кругове.

Београд, 18. септембра. Јавно мњење у целој Србији одобрава мобилизацију српске војске као ослобођење од неизвесности у досадашњем стању, која је целу земљу мучила. За који час очекује се, да Србија огласи рат Турској. Србија остаје при захтеву автономије за Стару Србију и Новопазарски Санџак.

Цариград, 18. септембра. Министарски савет је решио, да појача турску војску на границама, а и трупе на маневрима.

Берлин, 18. септембра. Грчки краљ Ђорђе креће се преко Беча у Грчку.

Беч, 18. септембра. Бугарски посланик на бечком двору др. Салабашев изјавио је, да није Бугарска почела ратне мере, него је изазвана, али мобилизација још није објава рата Ми — рече посланик — хоћемо и даље да одржавамо мир; да ли ће нам то поћи за руком, друго је питање.

Цетиње, 18. септембра. И Црна Гора мобилизира своју војску и хоће заједнички с осталим хришћанским државама на Балкану да објави рат Турској.

Галац, 18 септембра. Грчки конзули су позвали све грчке пароброде, да што брже изиђу из Дунава и прођу кроз Дарданеле.

Беч, 18. септембра. У војном одбору аустријске делегације изјавио је министар Берхтолд, да између наређења мобилизације и отпочињања непријатељства лежи тешка одлука, пуна одговорности. Велике силе ће и даље радити, да отклоне рат.

— Ултиматум Турској. —

Цариград, 18. септембра. Српски посланик др. Јаша Ненадовић ставио је Турској рок од 48 сати, да или допусти задржани српски ратни материјал, или да га врати натраг у Марсељ.

— Папири јако падају. —

Будимпешта, 18. септембра. Због мобилизације на Балкану сви међународни папири од вредности пали су са 15 до 20 К.

Управник: Др. Мих. Полит-Десанчић.
Одговорни уредник: Јанко Перић.

ОГЛАСИ.

„Из Петроварадинске концесионарне трговачке школе“

опремају се ученици и ученице за кратко време темељито као књиговођске снаге за банке, трговину и индустрију. Ступање сваког месеца. Испити у Бечу сваког четвртог месеца. Много стотина лењих и безвољних ученика, без изгледа на какав опстанак, у след моје лако схватљиве методе, добили су вољу на учење, и постали су употребљиви. Писмене одговоре уз прилог поштанске марке, даје

проф. J. MOGAN, Ujvidék
Futaki utcza 104.

463 1—3

Продају се

33 хектара ораће земље, у једном комаду, са кућом и осталим пољопривредним зградама, које је у непосредној близини варошице Паланке у Србији, налазећој се на железничкој прузи, а у непосредној близини Паланачке чувене киселе воде.

Услови су весма повољни, тако, да се имање може од сопственог прихода за неколико година исплатити, а да се не уложи велики капитал при куповини.

Паланка је удаљена од Београда 78 километара а од Смедерева 55 километара.

Потребна обавештења даје АЛЕКСАНДАР Д МАТИЋ, кафеција — Паланка (Србија.) 461 7—10

Продаја куће.

Продајем кућу своју у Новоме Саду на ћошку у Доњо-Алмашкој и Вуковићевој улици бр. 41. Кућа је удешена за два стана Сваки стан има свој засебити улазак, а сваки се стан састоји из две собе, стакленог предсобља и зимске кујне. Уз кућу има још 3 коморе за дрва, 1 летња кујна, 2 тавана, свињац, две цветне баште и једна башта насађена виновом лозом на чардаклије.

Гавра Грбић
469 2—3 срп. нар. учитељ.

НОВО ИЗДАЊЕ ОПШТИНСКОГ ЗАКОНА ЗА УГАРСКУ.

Изишла је из штампе нова књига:

УГАРСКИ ОПШТИНСКИ ЗАКОН

XXII. законски чланак од 1886. са важнијим другим законима, наредбама и одлукама.

ЦЕНА 3 КРУНЕ. 435 9 20

За живот грађана је од највеће важности општинска самоуправа. Да би се грађани могли њоме користити, потребно је, да знају своја права и дужности, али и да познају дужности и права општинских органа. Због тога треба сваки грађанин да проучи општински закон, који се налази у овој књизи протумачен начелним одлукама и министарским наредбама.

Књига се може добити само код издавача МИЛАНА ИВКОВИЋА, књижара у Нов. Саду.

ПОИВ
НА
УПИС АКЦИЈА.

Српска Честичарска Задруга у Шајкашђерђу решила је у својој овогодишњој главној скупштини, одржаној 23. фебруара (7. марта) о. г. ликвидацију ове задруге и претварање у акцијонарско друштво, с основним капиталом од

К 50.000

који ће се састојати из 500 ком. акција по К 100. Уписивање почиње одма и траје до 1. новембра о. г.

При уписивању има се уплатити 60% концем децембра о. г. 40% на уплаћен новац плаћа задруга 5% камате.

У Ђурђеву (Шајкашђерђе), 30. септембра 1912.

475 1—1 УПРАВА
српске честичарске задруге.

ПОЗИВ.

Српска Честичарска Задруга у Ђурђеву (Шајкашђерђе)

држаће 4. (17.) октобра 1912. године у 9 сати пре подне у заводским просторијама

ВАНРЕДНУ

ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

на коју се п. г. честичари учтиво позивају.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Избор три члана за оверовљење присутних честичара.
2. Закључење условне ликвидације.
3. Евентуални предлози.
4. Избор 5 чланова за оверовљење скупштинског записника.

475 1—1 УПРАВА.

Кућа под кирију

у улици Фрање Листа бр. 7. издаје се од 1. новембра о. г. Иста кућа састоји се из 2 собе, предсобља, кујне, шпајза, подрума, летње кујне, штале и баште. Обавештај у истој кући. 474 2—3

СТАРА НА ДОБРОМ ГЛАСУ ФИРМА

СТЕВАН РЕГЕЊИ, у НОВОМ САДУ

Основ. 1874.

златарска, сајџијска и оптичка радња преселила се из свог досадањег привременог локала **у новосаграђену зграду римокатоличке црквене општине,** но не у стари локал на ћошку, него **одмах до ћошка.** 445 7-10

Основ. 1874.

ГРАДСКО ПОГЛАВАРСТВО У СРЕМ. КАРЛОВЦИМА.

Број 4368/1912. *Карловци*, 18. септембра 1912.

Оглас јефтимбе.

За осигурање радња и добава **за новоградњу школске зграде у Сремским Карловцима** прорачунате на:

тежачких радња	2.922 К 93 фил.
зидарских радња	176.443 К 78 фил.
бетонских радња	3.543 К 78 фил.
тесарских радња	14.441 К 04 фил.
покривачких радња	3 961 К 98 фил.
лимарских радња	5.919 К 16 фил.
столарских радња	19.457 К 13 фил.
браварских радња	6 774 К 92 фил.
личиларских радња	2.932 К 43 фил.
стакларских радња	3.169 К 41 фил
собосликарских радња	2.203 К 98 фил.
Иних радња	3.780 К
Укупно	**245.550 К 10 фил.**

расписује се овиме јавна писмена понудбена расправа код овога градског поглаварства на **дан 22. октобра 1912.** у 9 сати до подне.

Писмене, ваљано запечаћене и обложене са 5% жаобине од понуђене своте могу се до горе одређеног рока предати у руке потписаном градском начелнику а на касније писмене или брзојавне понуде неће се узети никакав обзир.

Нацрти, трошковници, јефтимбени увјети, као и основа склопити се имајућег уговора може се видити код овога градског поглаварства, где се може добити и формулар понуде, по којем треба да је састављена та понуда, ако ће да буде уважена.

471 2—3

Градски начелник:
Милић с. р.

Власник и издавалац: Деон. друштво Браник.

Парна штампарија д. д. Браника у Н. Саду.